

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

את הפסוק (דברים לג, א): "אף חָבַב עַמִּים כָּל קִדְשׁוֹ בִּידָךְ וְהֵם תָּכֹן לְרַגְלֶךָ יִשְׂא מַדְבְּרֶיךָ" מבאר האור החיים כך: "הַפְּנִינָה בְּזֶה שְׂאִין נִוְתָּנִים שׁוֹם מְמַשְׁלָה עַל יִשְׂרָאֵל אֲלָא לְמִי שְׁהוּא מְזַרַע יִשְׂרָאֵל, וְלֹא מְמַשְׁפַּחַת הַגְּרִים, וְכִמוּ שְׂדֵרְשׁוּ ז'ל (קידושין עו, ב) מַפְסִיק (לעיל ז', טו): 'שׁוֹם תְּשִׁים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ' - כָּל מְשִׁימֹת [מִשְׁרוֹת שְׂרָרָה] שְׁתִּישִׁים עֲלֶיךָ לֹא יִהְיוּ אֲלָא מִקְרָב אֲחִיךָ".

הגאון ר' משה פיינשטיין (אגרות משה י"ד ח"ד סי' כו) מתייחס לנושא מינוי גר צדק לתפקידים מסוימים, וקובע כי יש לחלק בין סוגי תפקידים שונים.

מינוי גר לתפקיד משגיח כשרות וכיוצ"ב אסור בהחלט לשיטתו, משום שהנושא בתפקיד זה הינו בעל שררה של ממש, הואיל ובידו לשלול את הכשרות, והוא הדין בתפקידים דומים. אמנם לא כן הדבר במינוי למשרת מלמד או ר"מ בישיבה וכדומה, בהם מותר הדבר, משום שעל אף העובדה ששררה מסוימת יש בידו - אולם עיקר תפקידו ללמד תלמידים ותו לא.

עוד מעיר הגאון ר' משה פיינשטיין (שם) כי בעוד שמינוי גר צדק לתפקיד הנושא שררה אסור בהחלט, אולם האיסור חל רק על הממנה, ואילו על הגר מצידו לא חל כל איסור להתמנות לתפקידים מסוג זה.

על פי זה הוא מבואר כיצד ייתכן שנתמנו שמעיה ואבטליון לנשיא ואב בית דין, הלא לא היו מזרע ישראל אלא גרים (פירוש המשניות לרמב"ם עדויות ג, א) או לכל הפחות בני גרים (מהר"ל בספרו 'דרך חיים' על מסכת אות א, י) מזרע סנחריב (גיטין נו, ב). זאת משום שברוב גדולתם, עלו הם מעצמם לגדולה ובני הדור קיבלום עליהם כדבר המובן מאליו, ללא שנדרש אי מי למנות אותם בפועל.

הוא הביט סביב, סוקר את סביבתו ומנסה לאלתר חוט כלשהו, משהו שביכולתו להחליף את השרוך האבוד. מבטו נישא לרגע אל החלון, ואז זה הבריק בו.

עילאי אינו הטיפוס המתממה. תיכף ניגש לחלון, שלף מפתח דקיק מצרורו ותחב אותו בין החלון למסגרת, מחלץ לאט ובנחישות את חוט הסיליקון התחוב ביניהם. טיפה מאמץ, משיכה עזה, והנה שרוך חילופי בידו.

טלטלה עזה ופתאומית החרידה את המטוס על נוסעיו.

טלטלה נוספת, חזקה לאין ערוך מקודמתה, הבהירה כי דבר מה אינו כשורה.

השלב הבא כלל פיצוץ אדיר, ולמרבית מזלו מצא עילאי את עצמו נמנה ברשימת הניצולים, יושב ומסביר לחוקר התאונות את אשר אירע.

'האם יש קשר עם ארגוני טרור כאלה ואחרים?' הלה לא צוחק, היה ברור לעילאי.

'מי שלח אותך לחבל במטוס?' שוב שאלה חצי רטורית, מלווה בהנחת יסוד כי פעולתו נבעה מתוך דחף להפיל אל מותם את מאות הנוסעים התמימים. 'רגע, עצור שניה!' התחנן לחוקר, 'מה כבר עשיתי?' החוקר נתן בו מבט, תוהה אם להכות את היושב מולו או שמא לאשפז אותו בדחיפות. 'מה כבר עשיתי?! אתה יודע מה קורה כשמשחררים חלון ממקומו בדופן המטוס?'

'חלון אחד? בודד?' עילאי היה כמעט משועשע, 'מתוך מאות חלונות?'

'בדיוק, חלון אחד' החוקר הניד בראשו בחומרה מהולה בצער, מפנה מבט סביב אל הגופות השרועות והפצועים המפונים, נותן לעילאי להבין עד כמה חשוב חלון אחד בודד.

חטיבה אחת בעולם

כך אמרו חז"ל (ברכות ו, א): "אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל - אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם".

עם ישראל שונה, מיוחד ומרומם מכל האומות, נעלה לאין ערוך ומתייחד דווקא בכך שהוא חי ופועל כיחידה אחת מלוכדת ההופכת אותו לעם סגולה.

פרשת השבוע, החותמת את התורה הקדושה, פותחת בפסוק (לג, א): "וְזֹאת הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר בְּרַךְ מֹשֶׁה אֵישׁ הָאֱלֹקִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ", ורבנו האור החיים הקדוש מתעכב על לשון הפסוק ומחדד את הדברים.

ואלו דברי קדשו: "אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כְּלִי מוֹכֵן לְקַבֵּל הַבְּרִכּוֹת, מֶה שְׁלֹא הָיָה עַד עֵתָּה. וְצֵא וְלִמַּד שְׁלֹא שְׂרָתָה שְׂכִינָה בְּכָללֵיהֶם אֲלָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי נִתְקַבְּצוּ כְּחוֹת הַקִּדְשָׁה שֶׁהֵם בְּמִסְפַּר שְׁשִׁים רְבּוּא".

עילאי שנא להיתקע.

בפרט בגובה עשרת אלפים רגל מעל האדמה ועל אחת כמה וכמה כשהוא בדרכו לפגישה עם ג'ו מילצ'ן, שותף בכיר וממייסדי חברת עורכי הדין היוקרתית 'ג'ו אנד כריס' הממוקמת אי שם במנהטן אך מצודתה פרוסה בכל קצווי תבל.

עילאי החל את דרכו אי שם, בעיירה דרומית מנומנמת ובמשפחה פשוטה הרחוקה כרחוק מזרח ממערב מהישיגים יומריניים כאלה ואחרים.

אביו, אליהו, עמל קשו לפרנסתו כשכיר במפעל מקומי לייצור קופסאות שימורים, אמו עקרת בית תמימה ושלווה ואֲחִיו אף הם לא הרחיקו לכת, עסקו בתחומים המוכרים והפשוטים כאנשי מכירות או זבנים בחנות לכלי בית.

את ההישג התעסוקתי המרשים ביותר במשפחה רשם אחיו הבכור נתנאל, כאשר התקבל לעבודה כאחראי משמרת במסעדה זולה מקומית.

בעיני עילאי זה לא מצא חן, כלל וכלל לא.

'בורים, נבערים, קצרי רואי' היה לועג להם במר לבו, תוך שהוא מטפח תקוות על קריירה ופרנסה מכובדת, תואר אקדמי מעמד חברתי מוצק, הוא כיוון גבוה, חתר לכך מאז שהוא זוכר את עצמו וייאמר לשבחו שהוא לא נח לרגע בדרכו אל היעד.

כבר בבית הספר השקיע עילאי בלימודים הרבה מעבר למתבקש, חרש את החומר שוב ושוב והוציא במבחנים פעם אחר פעם ציון עגול ויפהפה בעל שלש ספרות. בתיכון נרשם עילאי למגמת מדעי המדינה, מכין עצמו לשלב הבא ועומד בכך בכבוד. באוניברסיטה אליה התקבל ללא קושי, ידע עילאי את אשר לפניו. הוא בחר בפקולטה למשפטים וחתר את דרכו מהרגע הראשון - לפסגה.

'ג'ו אנד כריס', ידע כמו כל אחד אחר בתחום, זו הפסגה, וההחלטה נבטה בלבו מהיום הראשון ללימודים - הוא יתקבל ביום מן הימים, ולא משנה כמה עבודה קשה והשקעה יידרשו לשם כך, כשותף מן המניין במשרד עורכי הדין הנוצץ והיוקרתי הזה.

מבחן ועוד מבחן, שעות של מאמץ וימים ארוכים של שינון החומר שוב ושוב, וביום מן הימים הוא מצא את עצמו מצטלם, נרגש כולו, כשבידו הדיפלומה הנכספת ומחשבותיו נשואות הרחק למנהטן, אל המשרה הנחשקת.

קצת קשרים, הרבה המלצות חמות, והנה כעת הוא עושה את דרכו בטיסה ישירה למנהטן, נדחק במחלקת התיירים ומתנחם בעובדה שבקרוב ממש יוכל להתפנק במושב רחב ומענג במחלקת עסקים או אפילו במחלקה הראשונה.

'ובדיוק עכשיו היה צריך להיקרע לי השרוך?' קיטר בינו לבין עצמו, מנסה למצוא פתרון בטרם יניח את כף רגלו על אדמת יבשת האפשרויות הבלתי מוגבלות.

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

סיפור כלשהו, מעשה בגנותו של הרבי מברדיטשוב? כשענה בשתיקה, הוסיף והבטיח מפורשות: 'מי שיספר בגנותו של הרבי מברדיטשוב - מביטיחני כי יזכה לעולם הבא!'

כאן התעורר הגביר, ובעוד המעשה שבדידו הוי עובדא חקוק בזכרונו החל פוסע לכיוון הרבי, נחוש לספר את אשר אירע עמו ולהציג לראווה את מעשיו ה'נלעגים' של הרבי מברדיטשוב, ובכך יזכה אפילו להבטחתו הנדירה של הרבי.

יד חזקה אחזה בו, לופתת אותו בעוצמה. היה זה חסיד בגיל העמידה, אחד שראה דבר או שניים בחייו וניחן בחכמה ובשכל ישר. 'אל תהינ לעשות זאת!' התרה בו בחומרה, 'הלא דברי הרבי נעלמים וטמירים, ומה לך להכניס ראשך בין שני הרים גבוהים אלו?'

ניסה הגביר שוב, אולם נבלם בשנית על ידי חסידים נוספים. לא נותרה לו אפוא כל ברירה כי אם לשוב למקומו באכזבה.

למחרת חזר הדבר על עצמו, כאשר הרבי ר' ברוכ'ל מכריז כי ברצונו לשמוע דבר גנאי אודות הרבי מברדיטשוב, ואף מבטיח עולם הבא בתמורה. שוב ניסה הגביר להידחק בין החסידים, להתראות לפני הרבי ולספר את סיפורו, ושוב נחסם בכח על ידי הפקחים שבחבורה.

הבין הלה כי בדרך זו לא יעלה בידו הדבר, ולקראת סעודה שלישית כבר תפס את מקומו סמוך ונראה לרבי, מה שהעניק לו את ההזדמנות לקפוץ תיכף בהכרזתו הצפויה של הרבי ולהכריז כי בידו מעשה המציג את גנותו של הרבי מברדיטשוב.

'ספר נא לי, בני' עודד אותו הרבי, 'מה ראית בעיניך אצל ר' לוי יצחק?'

עמד הגביר וסיפר, פירט והרחיב, לעג וירק בוז ומשטמה כלפי הרבי הקדוש מברדיטשוב, ובסיימו את סיפורו המתין להארת הפנים המיוחלת מצד הרבי. אלא שכאן נכונה לו הפתעה גדולה אף יותר, אשר הוטחה בפניו באחת.

פני הרבי ר' ברוכ'ל נאחזו להבים, סברו החמיר והוא נתן בשוטה מבט משפד. 'הבה אסביר לך כמה דברים אמורים, כלפי מה כוונת דברי הרבי הקדוש' וכאן החל הרבי לשוח אודות עבודתו המופלאה של הרה"ק ר' לוי יצחק בסגוריה על ישראל.

עבודתו הקדושה של הרבי מברדיטשוב בעודו מסגור על ישראל, גילה הרבי ר' ברוכ'ל - היא בשעת ברכת 'יוצר אור', בזמן בו מזכירים את עבודת המלאכים. באותה שעה קמים ובאים המלאכים מיכאל וגבריאל, מצטרפים אל הרבי הקדוש בעבודת קדשו וממליצים אף הם זכות על ישראל.

כאשר נתקלים המלאכים ביהודי אשר חטא, ל"ע בגניבה, למשל, הרי הם עומדים ומסבירים כי ודאי עשה כן מחמת לחץ הפרנסה והעוללים השואלים לחם. אם יהודי נופל בניסיון של שקר ומרמה, הרי שהוא נאלץ לעשות כך כדי להשיג די ממון להחיות את נפש בני ביתו. וכך על זו הדרך עומדים הם ומסגרים, בצוותא חדא עם סגורם של ישראל.

'אולם אתה' מבטו הנוקב של הרבי כמו שיפד את החסיד לפני ולפנים, 'הלא יש לך כדי פרנסתך די והותר, ובלייל קודם שהופעת בבית מדרשו של הרבי מברדיטשוב - בעודך שוהה באכסניה, הגנבת לכיסך גביע כסף, ללא כל סיבה.'

'על כך נוף בך הרבי הקדוש' סיים הרבי ר' ברוכ'ל והותיר את החסיד פעור פה, 'מה יאמרו המלאכים כדי לסגור על מעשיך?'

משה רבנו, כמנהגי האומה, נתקל לא אחת במצבים בהם נדרש ממנו להמליץ יושר ולהתחנן על נפש בני ישראל לפני הקב"ה. היה את מעשה העגל והמרגלים, המתאוננים ושאר המקרים בהם חרה אף ה' בישראל, ואילו משה מצדו עמד בפרץ כרועה נאמן והעתיר בתפילה לפני הקב"ה כי ימחל ויסלח להם על משוגתם.

אולם לא זו בלבד, אלא אור חדש שופך האור החיים הקדוש בענין זה, בדבריו על הפסוק הנאמר בפרשתנו (לג, כא): "צִדְקַת ה' עֲשֶׂה וּמִשְׁפָּטִיו עִם יִשְׂרָאֵל", ואלו דבריו:

"פְּרוּשׁ, שֶׁהִיא מִתְדִין תָּמִיד עִם ה' עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מְכַרֵּעַ הָדִין לְכַף זְכוּת, כְּאִמּוֹר בְּעֵינֵי הָעָגֶל וּמִרְגְּלֵים וְעֵדֵת קֶרֶחַ, וְעֵינֵי מֶה שֶׁפָּרְשָׁנוּ בָּהֶם. וְכִפִּי זֶה שְׁעוֹר אוֹמְרוֹ וּמִשְׁפָּטִיו, פְּרוּשׁ, מִשְׁפָּטִים שֶׁל ה' עִם יִשְׂרָאֵל עֲשֶׂה אוֹתָם, וּפְרוּשׁ 'עֲשֶׂה' - תִּקּוֹן."

לא תמיד היה למשה קל להמליץ זכות על ישראל. לא בכל מקרה היתה טענה ערוכה כדבעי כדי להסביר את פשר מעשיהם ולפעול עבורם רחמים וחסד.

ובכל זאת: **"הִיא מִתְדִין תָּמִיד עִם ה' עַל יִשְׂרָאֵל, וְהִיא מְכַרֵּעַ הָדִין לְכַף זְכוּת"** כלשון האור החיים הקדוש, כשבכל פעם מחדש נדרש ממנו מאמץ מיוחד למצוא את המקום להכריע לכף זכות, להמליץ טוב.

סוחר יהודי עשיר נקלע לעיר ברדיטשוב, עירו של סגורם של ישראל הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב, ובבוא עת תפילת שחרית עשה דרכו לבית הכנסת, שם עבר באותה העת הרבי לפני התיבה בתפילה יוקדת שסחפה אחריה את כלל המתפללים ורוממה אותם טפח וטפחיים מעל הבלי החולין ואווירת הרחוב שבחוץ.

אך הנה, אך דרך האיש על מפתן בית הכנסת, והרבי - כמו משהו הציץ לו, נטש את מקומו ליד העמוד ואף אל האיש שבפתח. **'מה יאמרו המלאך מיכאל?'** נוף בו בפנים חמורות, **'ומה יאמרו המלאך גבריאל?'**

לפלא היו דבריו בעיני האיש, וחמתו אף עלתה בו לנוכח ה'חוצפה' בה נאמרו הדברים כלפיו, בעל המאה אשר גדוד מלחכי פנכה לו וכל שועי עולם חפצים ביקרו. אולם עוד הוא עומד מחריש ותוהה לפשר הדברים, והרבי כבר אוחז הלאה בתפילתו, מתעלה לעולמות עליונים בדביקות שאין דומה לה.

כעבור זמן מה תמה התפילה, והלה חפץ לגשת לרבי ולהטיח בו דברים כדורבנות. בעל דרך ארץ רבה הוא לא היה, כמובן, וככל הנראה גם לא ניחן בחכמה יתירה.

רק החסידים שהתקבלו סביבו הצליחו להשיב את רוחו, הושיבו אותו יחד עמם ל'תיקון' הכולל מזיני מזונות וכוסות 'לחיים'. הגדיל לעשות אחד החסידים, אשר בפקחותו הבין כי האורח הזר אינו עומד על מעלתו ודרגתו הנשגבת של הרבי, והציע לרכוש ממנו בכסף מלא את זכותו בגערת הרבי כלפיו...

הסוחר המדובר נמנה על חסיד הרה"ק ר' ברוך ממעז'יבוז', אשר למראית עין נראה היה כי טור גבה בינו לבין הרה"ק מברדיטשוב וכלפי חוץ הציג הרבי ר' ברוכ'ל כביכול הוא לועג לעבודת קדשו של הרבי מברדיטשוב.

על מנת לשכך את חמתו ולהשיב לעצמו את כבודו האבוד, מיהר הסוחר ועשה את דרכו למעז'יבוז', שם ידע כי קבל מלוא חופנים כבוד השמור לבעלי ממון, שהרי בחצרו של הרבי ר' ברוכ'ל היו מכבדים עשירי כדרכו בקודש.

כבר בשבת הקרובה הופיע הגביר במעז'יבוז', ושם נכונה לו הפתעה.

בליל שבת קודש, בעוד הרי עורך את שלחנו הטהור, נענה לפתע וקרא בקול: 'האם יש מאן דהוא אשר בידו

נשווה בנפשנו.

בני ישראל, במשך ארבעים שנה, הפכו והיו לעם הנבחר. הם הספיקו לצאת ממצרים ולחצות את הים, לקבל תורה משמים ולשמוע את קולו של הקב"ה, לאכול את המן ולשתות מההאר, להסתופף בצל ענני הכבוד ולהתבשם מאור השכינה.

כעת, בתום אותם ארבעים שנה, ניצבים בני דור דעה אשר העפילו לדרגה כה נשגבה, עד שאמרו "חז"ל (ילקוט שמעוני בשלה רמז רמד) כי "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישעיה", לקבל את ברכתיו של משה איש האלקים.

על מנת לקבל את הברכה, עליהם להיות כלי הראוי להכיל את הברכה.

נקל לשער כי לשם היותם כלי מחזיק ברכה, היה עליהם להעפיל לפסגת ההשגה האנושית ולרום המדרגה בכל בחינה שהיא. ומהי אותה דרגה נשגבה אליה העפילו סוף סוף?

על כך משיב האור החיים הקדוש: **'כִּי נִתְקַבְּצוּ כְּחוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁהֵם בְּמִסְפַּר שְׁשִׁים רְבּוּא'.** אחדות ישראל, התלכדותם כאחד, התקבצות כלל בני העם הנבחר יחדיו - היא שהביאה אותם למעלה עליונה זו.

ישאל השואל - וכי אין בהם בישראל כאלה שאינם הכרחיים, במחילה מכבודם? האם חסרים בעלי עבירה, חוטאים בשוגג ובזדון, לתאבון ואף להכעיס? כיצד ניתן להבין כי כללות ישראל כאחד - היא ההופכת אותם לכלי מחזיק ברכה?

אדרבה, השכל האנושי היה נוטה לכך שיש כאלה המפריעים לעם ישראל להיות ראויים לברכה, וכי מוטב לעקור עשבים שוטים אלו ולכלות את הקוצים מן הכרם.

אך לא. הקב"ה אבינו אב הרחמן, הוא שלימד אותנו כי כל יהודי חשוב, כל יהודי הרי הוא כבן יחיד לפני השכינה וחסרונו של כל אחד הרי הוא כחסרון באומה כולה. רק כולם, יחד, ללא שייעדר או ייפקד מקומו של אף בן ישראל, מסוגלים להכיל ולהחזיק את הברכה האלוקית!

נחקוק בלבנו את דברי רבנו בהמשך הפרשה (פסוק ה): **'וַיֵּצֵא וַיִּלְמַד כִּי מִיּוֹם שֶׁנִּחְלָקוּ הַלְבָבוֹת וְנִחְלָקוּ הַמְּלָכוּתִים מֶה עֲלָתָה בַּיָּדָם, וְזֹאת סֵפֶת עֲגָלִי יִרְבְּעָם וְהַבָּאִים אַחֲרָיו, כִּי רֹאשׁ הָאֲבֹתָן הוּא הַפְּרוֹד, וְכָלִי הַמַּחְזִיק הַבְּרָכָה הוּא הַשְּׁלוֹם וְיַחְוֹד הַלְבָבוֹת'.**

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאור הזק של האור החיים

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

אודות אחד מפתחיו של גיהנום מובא בחז"ל (סוכה לב, ב):
"שתי תמרות [עצי דקל] יש בגיא בן הגם [סמוך לירושלים
(רש"י)], ועולה עשן מביניהם... וזו היא פתחה של גיהנום".
במשך דורות ארוכים השתמרו מסורות אודות מיקום
אותם שני דקלים, בסמיכות מקום להר הזיתים. כך
התפתחה לה מסורת לפיה ארבעה בעלי כח ממלואי
מיטות הנפטרים בדרכם האחרונה, בעודם קרובים לאותו
מקום בואכה הר הזיתים, נוטלים על כתפיהם את המיטה
בעוד שאר המלווים מקיפים אותם סביב, וכך חולפים על
פני אותו מקום במרוצה.

מנהג זה התפתח על רקע מקרה מזעזע שאירע לפני מאות
שנים, כאשר במהלך הללויה מסוימת - כאשר עברה מיטת
הנפטר על יד אותו מקום, יצאה לפתע כמין יד מהאדמה
והפילה את הנפטר ממיתו ארצה. הזעזוע הכה במלווים,
והחל מאותו יום שמרו בני ירושלים באדיקות על המנהג
המדובר.

אכן, היה זה רבנו הקדוש אשר עשה לדבר סוף.
טרם הסתלקותו, ציווה רבנו במפגעי כי יעבירו את מיטתו
סמוך ונראה לאותו מקום נורא, הגם שדרך חילופית היתה
למקום קבורתו והיא אף היתה קצרה בהרבה.

אם כי הטיל הדבר מורד על לבבות מלווי המיטה הקדושה,
אולם צוואתו של רבנו היתה להם כדבר האלקים, וכך
עשו את דרכם באותו מקום מאיים. כאשר קרבו למקום
וחלפו על פניו, עצרה ההלוויה, וכאן אירע דבר מבהיל.
האור החיים הקדוש, כביכול הרי הוא בחיי חיותו ממש,
קם והתיישב על המיטה, תוך שהו משביע בשמות
הקדושים כי לא תינזק במקום נשמתו של אף יהודי נוסף.
אמר רבנו הקדוש את דבריו, ותיכף לאחר מכן חזר לשכב
על מיטתו כמקודם וההלוויה המשיכה כסדרה.

שביבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

מאז ומתמיד ובכל דור ודור התייחדו 'בני יששכר'
הממיתים עצמם באהלה של תורה ועבודה, אולם
האור החיים הקדוש בפרשתנו מאיר את עינינו
בנקודה אותה שומה עלינו לזכור בבואנו להימנות
באותו מניין נפלא ומרומם.

"וְלִזְבוּלֵן אָמַר שְׁמַח זְבוּלֵן בְּצִאתָךְ וְיִשְׁשָׁכָר בְּאֵהְלֶיךָ"
נאמר בברכת משה רבנו (לג, יח), והאור החיים עומד
על דיוק לשון 'אֵהְלֶיךָ' ומבאר כך: "שְׁאֵין עוֹשִׂין עֲקָר
בְּעוֹלָם, אֶלָּא יְשִׁיבָת עֲרֵא, וְעָקָר דִּירָתָם הוּא בֵּית
עוֹלָמִים".

נמצאנו למדים כי אין די בלימוד התורה הקדושה
ובהסתופפות בין כתלי בית המדרש, אם כי מעלה
זו נשגבה כשלעצמה. אלא על מנת להימנות על
בני יששכר נדרש להתנתק מהעולם הזה, לזנוח את
החומר ולקדש את הרוח, לחתור אל הטרקלין ולבזו
לפרודור הזמני.

צאו נא לרחובה של עיר, האזינו לשיחות
העוברים ושבים והסכיתו לדעותיהם. פקחו
עין על מאמרי העיתונות והטו אוזן לבעלי
דעה כאלה ואחרים.

עם ישראל, כבשה בודדת בין שבעים
זאבים, נדרף על צווארו ומוכה וחבול על
ידי האומות כולם, ועדיין - ככלב השב אל
קיא, השיח הציבורי נוטה להישען על חסדי
האומות ולתת מבטחו בנדיבים חסרי יכולת,
בשר ודם שהסיבה היחידה שהוא אינו שוחט
אותנו ואת נשינו טפינו היא עצלות, חשש או
אינטרסים אישיים.

כן הדבר אף בעניינים שברוח, כאשר מדי יום
אנו שומעים על עוד קורס או מכון הפותחים
שעריהם לרווחה ומצהירים על תכני לימוד
כוזבים, מסולפים, אשר מקורם בבורות
נשברים ויסודותיהם חצובים במקומות זרים
ומנוכרים לה' ולתורתו.

האם לא היה לנו דיי? האמנם לא שבענו
מ'אהבת' הגויים וליקננו די פצעים מדממים
מיחסם אלינו? היש עוד מקום להביט, ולו
בחטף, לעבר כל אותן דעות עקומות ורדודות
במקרה הטוב ואפיקורסיות במקרה הפחות
טוב - אחרי השואה הרוחנית שהמיטה עלינו
חכמת הגויים ותורתם?

הטרם החכמנו מניסיונו עם היוונים
והרומאים, הפילוסופים הנכרים, המלכים

אור הישועות מכתבי הלומדים

גם אתם זכיתם לישיעה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

קטע ב'אור החיים' הק' המסוגל לבנים

הרה"ק בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא זצ"ל אמר: שבפירוש אור החיים הק' בפרשת
אמור, אחד מהמאמרים שבה מסוגל ללומד בהן שמושיעו בזרע של קיימא. (שיח
זקנים - ספינקא, ח"ו עמ' שטז)

בהקשר לזה יש לציין לסיפור נפלא (הובא בספר בית מדרש-מילר עמ' רטו):

הרב מבראשוי הגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל סיפר, שכמה שנים אחרי חתונתו לא
נפקד בזרע של קיימא, פעם אחת נסע להרה"ק האמרי יוסף מספינקא לקבל
ברכתו, והראה לו ה'אמרי יוסף' קטע מסויים בדברי האור החיים הק', ואמר לו
שללמוד קטע זה מסוגל לפקידה טובה וחש"ק, ועל כן מצווהו ללמוד זאת ויוושע.
כן עשה ולמד כל יום עד שהיה כבר שגור על פיו בעל פה. ואכן נושע.

לאחר כמה שנים כשכיהן כבר כרב, בא אליו איש אחד ובקשתו כנ"ל שיפקד
לטובה בזש"ק, רצה לומר לו שילמד הקטע הנ"ל באור החיים הק'. אמנם לא יכל
לומר לו כיון שנעלם ממנו, ולא הצליח להיזכר איה הוא, חיפש בספר ולא הצליח
למצוא, והיה לפלא.

מתיבתא אור החיים

אלא שמאחר שפירש שטעם הדבר הוא כיון ש'יששכר באהליך', הפסיק באמצע דבריו לפרש את כוונת התיבות 'יששכר באהליך', וכעת חוזר לדבריו הראשונים, כי הגם ששבט זבולון עוסקים בסחורה, יש להם גם כן לשמוח, כי עליהם נאמר 'צדק לפניו יהלך'. והיינו ג"כ ע"פ דברי הוזה"ק הנ"ל, כי השכינה הולכת עמהם בדרכם לשומרים מכל רע. ויתכן עוד עפ"י מה דאיתא בספרי (פיסקא רע): 'ולך תהיה צדקה', מלמד שהצדקה עולה לפני כסא הכבוד, וכן הוא אומר 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו'. והיינו כי צדקתו שהוא עושה עם יששכר תעמוד לו להגן עליו. [וע"ד דאיתא בויקרא רבה (כה ב) הנ"ל לענין עולם הבא שעתיד הקב"ה לעשות צל וחופות לבעלי המצות אצל בני תורה בגן עדן, עיי"ש].

ובאמת מצינו מפורש בזה"ק (ח"א רמ): שדרשו פסוק זה על שבט זבולון, דאיתא שם: ד"א 'חגור חרבך על ירך גבור' (תהלים מה ד), מאן דנפיק בארמא יתקן גרמיה בצלותא דמאריה ויזדרז בהאי צדק חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא יפוק לארמא, כדכתיב 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו' [מי שיוצא לדרך יתקן את עצמו בתפלה לאדונו, ויתאזר בצדק הזה שהיא חרב העליונה, בתפלות ובקשות, בטרם הוא יוצא לדרך, ככתוב 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו']. תא חזי זבולון נפיק תדירא לשבילין וארחין ואגח קרבין ואזדרז בהאי חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא נפיק בארמא, וכדין נצח עמין ואתתקף עלייהו [בוא וראה, זבולון יצא תמיד לשבילים ואורחות וערך מלחמות, והתאזר בחרב זו העליונה, בתפלות ובקשות, מטרם שיצא לדרך, ואז נצח העמים ונתגבר עליהם]. ובספר תולדות יעקב יוסף (פרשת נשא אות יז) כתב: ואז יהיה מעלה נוספת לאלו בעלי

עושר המחזיקים ידי בעלי תורה, שיהיה 'צדק לפניו יהלך', שיקדים במעלה אל החכמים, כמו שאמרו ביששכר וזבולון שזוכר זבולון תמיד לפני יששכר, כך 'צדק' שהם בעלי עושר, יזכו להלך לפני בעלי תורה, הואיל 'וישם לדרך פעמיו', שעסק בפרקמטיא לילך בפעמי מרכבותיו בדרכים כדי להספיק לבעלי תורה, עכ"ל. ואולי נכללו דברים אלו ג"כ בכוונת רבינו.

האדם רוצה לתקן דרכיו לפני הקב"ה, צריך להתייעץ בו ולהתפלל לפניו שיצליח בדרכו, כמה דתנינן דכתיב 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו, דהא שכינתא לא אתפרשא מניה [כי יתפלל שהשכינה הנקראת 'צדק' שלא תפרוש ממנו, ואחר זה 'וישם לדרך פעמיו']. עוד איתא שם (עו): ודא הוא דאזיל קמייהו דישראל כד הוו אזלי במדברא, דכתיב (שמות יג כא) 'וה' הולך לפניהם יומם וגו' [והוא שהלך לפני בני ישראל כשהיו הולכים במדבר, שכתוב 'וה' הולך לפניהם יומם וגו'], הוא דאזיל קמיה דבר נש כד אזיל באורחא, דכתיב 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו' [וכן הוא ההולך לפני האדם כשהולך בדרך, שכתוב 'צדק לפניו יהלך' וגו']. ודא הוא דאזיל קמיה דבר נש בשעתא דאיהו זכי [וכן הוא ההולך לפני האדם בשעה שזוכה], ולמה 'להצילך ולתת אויבך לפניך' (לעיל כג טו), לאשתובא בר נש בארמא ולא ישלוט ביה אחרא [ולמה הוא הולך, היינו כמו שכתוב 'להצילך ולתת אויבך לפניך', דהיינו להציל את האדם בדרך, ולא ישלוט בו סטרא אחרא]. וראה בשער המצוות (פרשת שופטים): ולפי שהאדם בלכתו לדרך צריך שתלוהו השכינה, בסוד 'צדק לפניו יהלך', לכן האדם המלוה אותו צריך שימשיך עליו את השכינה שתלך עמו, עיי"ש. [וראה עוד בברכות (יד): אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל, שנאמר 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו'. ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר 'צדק לפניו יהלך' וישם לדרך פעמיו'].

אמנם יתכן עוד שכוונת רבינו לשבט זבולון, ודבריו מוסבים על מה שפירש לעיל כי זבולון יש לו לשמוח אף בצאתו לסחורה,

כתב רבינו (דברים לג יח-כ): שמח זבולון וגו'. הגם שבענייני עולם הזה בכללות אין לשמוח בהם דכתיב (קהלת ב ב) 'ולשמחה מה זה עושה', אמר הנביא שזבולון ישנו בשמחה הגם ביציאתו מבית המדרש לסחורה, והטעם כדי שיתקיים יששכר באהלו כאומרו 'ויששכר באהליך'. עוד ירצה לפי שאין אדם יודע ביציאתו לסחורה אם יצליח אם לא עד שיחזור מוצלח, לזה אמר לזבולון שמח מעת יציאתך כי בודאי שתצליח, והטעם כיון שיששכר באהליך שליח מצוה אתה לזון לומדי תורה, וכינה אהל יששכר לזבולון כי הוא הבונה אהלו. או ירצה 'באהליך' כינוי ליששכר, ואמר לשון אוהל, לב' סיבות, אחד שאין עושין עיקר בעולם אלא ישיבת עראי ועיקר דירתם הוא בית עולמים, ב' כינוי למאהיל עליהם שהיא השכינה שנקראת אהל, הגם שעוסקים בסחורה, עליהם נאמר (תהלים פה יד) 'צדק לפניו יהלך' וגו'.

ובפשטות יש לפרש כי כוונת רבינו לשבט יששכר, שהרי בו דיבר עד עכשיו, והיינו שמקודם אמר הכתוב על זבולון 'שמח זבולון בצאתך' שיש לו לשמוח אף בצאתו מבית המדרש לסחורה כיון שהוא מקיים לומדי תורה, ואח"כ אמר 'ויששכר באהליך', כי אמנם יששכר אינו קובע את עצמו לסחורה כמו זבולון, אבל עושה תורתו קבע ומלאכתו עראי, ואמר ליששכר שיש לו גם כן לשמוח 'באהליך', וכשני הפירושים שפירש רבינו בתיבת 'באהליך', הפירוש הראשון שהוא מורה על חלקו בעולם הזה שאינו עיקר אלא עראי, וכיון שכן יש לו לשמוח, והפירוש השני אינו סותר את קודמו אלא מוסיף עליו, שבא להורות על השכינה המאהילה עליו לא רק בעת עוסקו בתורה אלא גם בעת שהוא פורש להתעסק בענייני עוה"ז, וזהו 'ויששכר באהליך', שגם בעת שאתה 'באהליך' ולא 'בביתך' דהיינו בשעת התעסקותך המועטת בצרכי עוה"ז, יש לך גם לשמוח 'באהליך' דהיינו עם השכינה המלוה אותך גם בצאתך לסחורה.

ואיתא בזה"ק (ח"א נח): פתח רבי שמעון ואמר (קהלת יג) 'גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר' וגו', כד בר נש בעי לאתקנא ארמא קמי קודשא בריך הוא, עד לא יפוק לארמא בעי לאמלא ביה ולצלי קמיה על ארמא [כאשר

מחברים להיום
לשמיעת שיטורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

